

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ, номзади илмҳои тиббӣ, Қараев Идибек Исломуллоевич ба кори диссертатсионии Абдул Қоҳир Қодирӣ дар мавзӯи: «Роҳҳои оптимизатсияи ташҳис, пешгирӣ ва табобати омосҳои рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан ва гунбади косахонаи сар», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисосҳои 6D110114 – Стоматология, 6D110112 – Саратоншиносӣ ба ҳимоя пешниҳод шудааст

Муҳиммият. Кори диссертатсионии Абдул Қоҳир Қодирӣ ба ҳалли масъалаи муҳими илмӣ-амалӣ бахшида шуда, ки дар айнӣ замон яке аз проблемаҳои муҳими ҷарроҳии ҷоғу рӯй дар онкология ин гузаронидани ташҳиси саривақтӣ ва баҳодиҳии самаранокии табобати омосҳои рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавии дигар ба ҳисоб меравад, ки дар асоси нуқсонҳои модарзодии рағҳои хунгард ба вучуд меоянд ва барои ҳамин дар айнӣ хурдсолӣ вомерӯанд. Омосҳои рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавии дигар дар байни ҳамаи омосҳои сар ва гардан аз 0,5% то 80%-ро ташкил медиҳанд [Тимофеев А.А., 2002; Бернадский Ю.И., 2003; Базаров Д.В., 2016; Базаров Н.И., 2017]. Ташҳиси омосҳои рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавии дигар дар баробари муоина, ламс, аускултатсия дар асоси гузаронидани усулҳои махсуси таҳқиқот бунёд мешавад:

1) рентгенографияи устухонҳои скелети ҷоғу рӯй (имконият медиҳад, ки флелитҳо, ҳамчунин алоқаи байни сохторҳои рағҳо бо устухонҳо ё мавҷудияти онҳо дар ҷоғ муайян карда шаванд);

2) ангиография бо ёрии моддаҳои контрастӣ (имконият медиҳад, ки сохторҳои гемангиома, андозаи онҳоро, ҷойгиршавӣ ва мавҷудияти рағҳои калони алоҳида ҷойгирбудаи алоқамандро бо омосҳо муайян карда тавонад);

3) термография (имконият медиҳад, ки бо эътимоднокии баланди ташҳис дақиқ карда, фарқият дар ҳарорати мавзей, ҳангоми намудҳои гуногуни гемангиомаҳо, ҳангоми кавернозӣ - баландтаранд, муайян карда, табобат ва гузаронидани назорати самаранокии онро дуруст ба нақша гирифта тавонад, бо мақсади баҳогузори пурраи системаи лахташавӣ ва зидди лахташавии хун дар давраи пеш аз ҷарроҳӣ дар кӯдакони гирифтори омосҳои рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавии дигар мумкин аст, ки тромбозеластогграфия тавсия шавад, муҳтавои фибриноген, фаъолнокии умумии фибринолитикии зардобаи хун муайян карда шаванд;

4) таҳқиқоти манзараи хун барои муайян намудани тромбоцитопения, камхунӣ ва дигар тағйиротҳои имконпазир.

Ташхиси шаклҳои сатҳии омосҳои рағҳои мавзеи ҷоғу рӯй маъмулан мураккаб нест. Омосҳои рағии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавии дигар -ро бо кистаҳои бофтаҳои нарм ва ғадудҳои луобӣ, липомаҳо, баъзе шаклҳои омосҳо муқоиса кардан зарур аст. Дар гузаронидани ташхиси тафриқии омосҳои рағҳои мавзеи ҷоғу рӯй усулҳои қаблан зикршуда дар беморони хурдсол ва ҳамчунин истифодаи таҳқиқоти ултрасадо (дар хусуси истифода намудани он дар адабиёти илмӣ дастрас, мо маълумот пайдо карда натавонистем) барои муайян кардани ҳаҷм, паҳншавӣ, баҳогузориҳои самаранокии усулҳои гуногуни қаблан гузаронидашудаи табобати омосҳои рағии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавии дигар ёрии муҳимро мерасонад.

Дар айни замон чунин намудҳои табобати омосҳои рағии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавии дигар мавҷуданд: а) табобати шуӣ ва склерозкунанда; б) усулҳои ҷарроҳӣ ва комбиникӣ; в) электрокоагулятсия, криодеструксия; г) ҷарроҳии лазерӣ; д) усулҳои ортопедӣ (дастгоҳҳои гуногуни компрессионӣ). Ҳангоми интиҳоб кардани ин ё он усул барои табобати омосҳои рағии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавии дигар ба натиҷаҳои ташхис ба даст овардашуда, ба параметрҳои мақоми мавзеи омосҳои рағӣ, ба муҳаффазиҳои техникийи таҳлили клиникӣ, ба усулҳои қаблан истифодашудаи табобат диққати махсус дода мешавад, барои иҷрокунии ҷарроҳӣҳои реконструктивӣ-барқарорсозӣ ва таҳлилкунии самаранокии онҳо [Воробьев Ю.И., Надточий А.Г., 1990, Salvati et al. M., 1993; Marunick et al. M.T., 1992; Базаров Н.И. и соавт., 2013; Дусмуратов А.М., 2013; Базаров Д.В., 2016;].

Ҳамин тавр, то имрӯз маълумотҳо оид ба омилҳои хатар, натиҷабахшии усулҳои муосири ташхис, пешгирӣ, инчунин сабабҳои ретсидивҳо, самаранокии усулҳои табобат ҳангоми омосҳои рағии мавзеи ҷоғу рӯй ба қадри кофӣ омӯхта нашудаанд. Ҳолатҳои дар боло овардашуда идома додани ҷустуҷӯҳо дар самти такмил додани пешгирӣ, ташхис ва табобати омосҳои рағии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавии дигар тақозо мекунад.

Навгони илмӣ. Дар ин кор бори нахуст дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯйи мурочиат, басомад, вазни ҳолиси омосҳои хушсифати рағии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан ва гунбади косахонаи сар дар байни ҳамаи омосҳои сару гардан омӯхта шудаанд.

Хусусиятҳои клиникӣ, анамнези зухуроти морфологӣ, паҳншавӣ, нақши омилҳои хатар дар пайдоиш, пешгирии аввалиндараҷа, алгоритми ташхис ва табобати омосҳои хушсифати рағии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан ва гунбади косахонаи сар баррасӣ карда шуданд.

Иттилоотнокии баланди усулҳои клиникӣ, рентгенологӣ, ултрасадоӣ, морфологӣ дар ташҳиси омосҳои рағии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавии дигар исбот карда шудааст.

Баҳогузори муқоисавии самаранокии табобати омосҳои рағии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавии дигар гузаронида шуд. Дар асоси таҳқиқоти гузаронидашуда тавсияҳо, алгоритм ва усулҳои беҳтарсозии ташҳис ва пешгирӣ ҳангоми табобати омосҳои рағии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавии дигар таҳия гардид.

Аҳамияти назариявӣ ва илмию амалии таҳқиқот. Таҳқиқоти мазкур дорои аҳамияти амалӣ мебошад, зеро натиҷаҳои он имконият медиҳанд, ки дар байни аҳоли оид он, ки ҳангоми пайдо шудани омосҳои рағӣ дар пӯсти мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва дигар ҷойгиршавиҳо, беморон сари вақт ба муассисаи махсуси тиббӣ муроҷиат кунанд, корҳои фаҳмондадиҳӣ ба таври фаъолона анҷом дода шаванд ва ин имконият фароҳам месозад, то ин, ки ҳаҷми минималии амалиёти ҷарроҳӣ иҷро карда ва пешгирии ба маънои аслии васеи омосҳои рағӣ ба роҳ монда шавад. Бо мақсади ташҳиси барвақти омосҳои рағӣ дар пӯсти мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва дигар ҷойгиршавиҳо зарур аст, ки кӯдак аз лаҳзаи таваллуд бодикқат муоина карда шавад, дар ҳолати ошкор кардани омосҳои рағӣ дар пӯсти мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва дигар ҷойгиршавиҳо сари вақт ба клиникае, ки ба ин беморӣ сару кор дорад фиристода шавад. Бо мақсади сари вақт ташҳис намудани омосҳои рағӣ дар пӯсти мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва дигар ҷойгиршавиҳо дар баробари баҳогузорӣ кардани симптоматикаи клиникии беморӣ ва истифода намудани усулҳои анъанавӣ зарур аст, ки истифодаи усулҳои визуализатсия ворид карда шаванд: ТУС, аз рӯйи нишондод -ТК, ТМР. Барои манъ кардани хунравӣ ва табобат ҳангоми амалиёти ҷарроҳии омосҳои рағии устухони косахонаи сар, устухонҳои скелети рӯй ҳангоми коркарди мавзеи хунравӣ аз омосҳои рағии устухони косахонаи сар, устухонҳои скелети рӯй, бояд аз муми занбӯр истифода карда шавад, ҳамчунин ба лонаи омоси рағӣ омехтаи склерозкунанда (иборат мебошад аз маҳлули 5%-и кислотаи аскорбинӣ, суспензияи 2,5%-и гидрокортизон) ворид карда шавад: а) доруи остеостимулятсионии остеогенон 1-2 ҳабб дар як рӯз дарун, муддати 7-10 рӯз; б) доруи имуностимулятсионии метилуратсил 0,5-1,0 3-4 маротиба дар як рӯз дарун, ҳангоми истеъмоли ғизо ва эсберитокс-Н 1 ҳабб 2 маротиба дар як рӯз дарун, муддати 7 рӯз.

Истифодаи табобати комбиникии омосҳои рағии кавернозии пӯст ва изофаҳои пӯсти косахонаи сар, мавзеи ҷоғу рӯй ва гардан, ки аз муайян кардани ҳаҷми ковокиҳои (ҷавфҳои) рағҳои кавернозӣ бо ёрии ТУС, истифодаи маҳлулҳое, ки захролудшавӣ, склерози дурушти бофтаҳои солим ва зада

сӯрох кардани онҳоро ба вучуд намеоранд, ҷараёни хунравиро пешгирӣ мекунанд, вайроншавии функсияи асабҳоро, ба вучуд омадани нуқсонҳо ва деформатсияҳоро пешгирӣ менамояд иборат мебошад. Усули комбиникии табобати омосҳои рағӣ дар пӯсти изофаҳои косахонаи сар, ҷоғу рӯй ва гардан истифодаи одӣ ва самаранок дорад ва муҳимтаринаш ин аст, ки дар ҳама клиникаҳо дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон дастрас мебошад.

Ворид намудани натиҷаҳои ба даст овардашуда ва тавсияҳои таҳияшуда дар фаъолияти амалии муассисаҳои ёрии аввалини тиббиву санитарӣ ва дар шабакаҳои умумии табобатӣ имконият медиҳанд, ки омосҳои рағӣ дар пӯсти изофаҳои косахонаҳои сар, ҷоғу рӯй ва гардан сари вақт ошкор карда шаванд, таҳқиқоти комплекси онҳо гузаронида ва табобати муносибу саривақтии онҳо дар муассисаҳои махсусгардонидашуда таъмин карда шаванд.

Натиҷаҳои овардашудаи таҳқиқот ворид карда шуданд дар фаъолияти назариявӣ ва амалии шуъбаи умумии МД «МҶИС» ВТ ва ҲИА ҶТ, инчунин дар МД «Пажӯҳишгоҳи илмӣ-клиникии стоматология ва ҷарроҳии ҷоғу рӯй» ш.Душанбе, дар дарсҳои лексионӣ ва амалии кафедраи саратоншиносӣ ва ташхиси шуоии МДТ«ДДТТ ба номи Абуалӣ ибни Сино». Натиҷаҳои ба даст овардашударо мумкин аст тавсия додан барои тайёр кардани табибони оилавӣ, стоматолог, отоларинголог, онколог ва барои истифадабари дар кафедраҳои онкологӣ ва тибби оилавӣ дар донишгоҳҳои олии тиббӣ.

Тасвиби натиҷаҳои диссертатсия. Маводи диссертатсия дар мавридҳои зерин муҳокима ва маъруза шудааст: 1) Анҷумани X онкологҳо ва радиологҳои кишварҳои ИДМ ва Авруосиё, 23-25-уми апрели соли 2018, Россия, Сочи; 2) Маҷмӯаи конфронси минтақавии «Инноватсия ва масъалаҳои актуалии неврология» ва анҷумани 1-уми неврологҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Душанбе, 17-18 майи соли 2018; 3) Маводҳои мизи мудаввари «Вазъият ва дурнамои рушди соҳаи стоматология ва ҷарроҳии ҷоғу рӯй» Пажӯҳишгоҳи илмӣ-клиникии стоматология ва ҷарроҳии ҷоғу рӯй, Душанбе, 22.12.2018; 4) Маҷмӯаи мақолаҳои конфронси илмӣ-амалии оториноларингологҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо иштироки намояндагони байналмилалӣ. Ҷанбаҳои муосири ташхис ва табобат дар оториноларингологияи ш. Душанбе, 2018; 5) Тамоюлҳои нави рушди хадамоти онкологӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. Маҷмӯаи мақолаҳои илмӣ бахшида ба 70-солагии профессор Д. З. Зикириёхоҷаев. Душанбе, 2019; 6) Маҷмӯаи мақолаҳои илмӣ конфронси илмӣ-амалии бо иштироки намояндагони байналмилалӣ «Равишҳои муосир дар ташхис ва табобати омосҳои бадсифат дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бахшида ба “Соли рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ ва

30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон». Душанбе, 25.10.2019».

Интишори натиҷаҳои диссертатсия. Аз рӯйи мавзӯи диссертатсия 14 мақолаҳои илмӣ, аз ҷумла 5 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон; 8 – мақолаи илмӣ; 1 – фишурда нашр гардида, инчунин 1 дастури методӣ, 2 ихтироот, ва 1 пешниҳоди ратсионализаторӣ ба даст оварда шудааст.

Саҳми шахсии муаллиф. Муаллифи диссертатсия шахсан маълумотҳои бойгонии ретро- ва проспективиро аз МД «МЧИС» ВТ ва ҲИА ҚТ оид ба омосҳои рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар омӯхтааст, ҷамъоварӣ ва таҳлил кардааст, муаллиф анкета-саволномаҳоро оид ба сифати ҳаёти беморон истифода карда ва омилҳои хатарро коркард намудааст. Пур кардани анкета-саволномаҳо, коркарди оморӣ мавод ва таҳлили натиҷаҳои ба даст овардашуда, шахсан аз тарафи диссертант иҷро карда шудааст. Муаллиф шахсан оид ба мавзӯи рисола якчанд мақолаҳои илмӣ таҳия ва нашр кардааст.

Ҳаҷм ва сохтори диссертатсия. Диссертатсия дар ҳаҷми 163 саҳифаи матни компютерӣ таълиф шуда, аз муқаддима, шарҳи адабиёт, тавсифи мавод ва усулҳои таҳқиқот, 6 боби натиҷаҳои таҳқиқотҳои хусусӣ ва муҳокимаи онҳо, хулоса ва рӯйхати адабиёт, ки 142 сарчашмаи тадқиқотчиҳои илмиро дар бар мегирад, аз онҳо 37 адабиёт бо забони русӣ, 105 адабиёт бошад бо забони англисӣ мебошанд. Дар рисола 36 расм ва 9 ҷадвал оварда шудааст.

Боби 1. Шарҳи адабиёт. Дар шарҳи адабиёт таҳлили дақиқ ва танқидии манбаҳои ҳозиразамонӣ, ки ба тасниф, омилҳои хатарнок, равиши беморӣ, патогенез, асосҳои пешгӯӣ ва табобати тафриқавӣ ба омосҳои рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар асоснок мебошад. Муҳимияти вазифаҳои дар пеш гузошташуда дар бобати пешгӯӣ оризаҳо, оқибат ва табобати омосҳои рагӣ асоснок карда шудааст. Дар ин боб муаллиф ба таври муфасссал ҷанбаҳои таърихӣ ва тасаввуроти муосир дар бораи омилҳои хатарнок, тасниф, патогенез, равиши беморӣ ва инчунин тактикаи табобати тафриқавӣ омосҳои рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар бо ишора ба афзалият ва камбудии ҳар кадоми он нишон медиҳад. Дар асоси таҳлили танқидии манбаҳои ҳозиразамони адабиёт, муаллиф диққатро ба масъалаҳои ҳалнашудаи арзёбии равиши беморӣ, пешгӯӣ ва оқибати табобати омосҳои рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар бо истифода аз технологияи муосир ҷалб карда шудааст. Маълумот ба таври амиқ таҳлил гардида ва ба таври пурра

пешниҳод шуда, имкон медиҳад, ки он хулосаҳои муаллифро аз ҷиҳати муҳимияти иҷроиши кори илмӣ басо асоснокшуда ҳисобем. Шарҳи адабиёт бо шавқ ва осонӣ мутолиа карда мешавад.

Боби 2 “Мавод ва методҳои таҳқиқот” пайваستا бо усули анъанавӣ тавсиф дода шудааст. Барои дарк намудани моҳияти омилҳои хатарнок, дараҷаи вазнинии ҳолати беморон ва интиҳоби усули табобати тафриқавии маҷмӯи 115 беморони гирифтори омосҳои хушсифати рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавиҳои дигар асоснок карда шудааст. Синну соли беморони гирифтори омосҳои хушсифати рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавиҳои дигар аз 1 моҳа то 49 соларо дар бар гирифтанд, дар байни онҳо мардҳо 39 (34%) нафар, занҳо - 76 (66%) нафар буданд, ки онҳо дар кафедраи онкология, ташхиси шуӣ ва муолиҷаи шуии МДТ «ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино» ва МД «МҶИС» ВТ ва ҲИА ҶТ ш. Душанбе таҳти муоина ва муолиҷа қарор доштанд.

Ҳамаи 115 (100%) беморони гирифтори омосҳои хушсифати рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавиҳои дигар дар асоси миқдор, зухуроти клиникӣ, ҷойгиршавӣ, сохтори морфологӣ чунин гурӯҳбандӣ карда шуданд: а) дар 58(50%) бемор гемангиомаи шакли омехта (ГШО) таъйид карда шуд, б) дар 48 (43%) - гемангиомаи шакли кавернозӣ, в) дар 9(7%) бемор бошад гемангиомаи шакли капиллярӣ муқаррар карда шуданд, ва барои муқоиса намудани зухуроти клиникӣ, ташхис ва табобат ҳамаи беморон ба 3 гурӯҳ тақсим карда шуданд:

Гурӯҳи I (муқоисавӣ) ретроспективӣ аз 35 (30%) беморони гирифтори омосҳои хушсифати рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавиҳои дигар иборат буд, дар байни онҳо 28(80%) -и беморони гирифтори омосҳои хушсифати рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар буданд, дар 7(20%) беморони дигар бошад омосҳои хушсифати рагии ҷойгиршавиҳои дигар ташкил медиҳад;

Гурӯҳи II (асосӣ) проспективӣ аз 55 (48%) беморони гирифтори омосҳои хушсифати рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан ва гунбади косахонаи сар иборат мебошад;

Гурӯҳи III аз 25 (22%) беморони омосҳои хушсифати рагии дигар ҷойгиршавиҳо иборат мебошад.

Боби 3 аз таҳлили ретроспективи баъсамад, ҷойгиршавӣ, шаклҳои клиникӣ, сабабҳои пайдошавӣ ва сохтори омосҳои рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан ва гунбади косахонаи сар иборат мебошад. Муқоисаи омилҳои хатарноки омосҳои хушсифати рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавиҳои дигар гузаронида шуда, аз натиҷаи он

маълум гардид, ки дар вақти омӯзиш 57%-и беморони гирифтори омосҳои хушсифати рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавиҳои дигар барои гирифтани ёрии тиббӣ, асосан дар муҳлати аз лаҳзаи таваллуд то синни яксолагӣ муроҷиат кардаанд. Ин ба синну соли беморон, асосан занҳо (69%), ҳамчунин ба он вобаста буд, ки волидайн ба зоҳири духтарон бештар таваҷҷуҳ зоҳир кардаанд. 43%-и беморони боқимонда барои гирифтани ёрии тиббӣ дар муҳлати аз 1-солагӣ то 9-солагӣ муроҷиат кардаанд, ки ин аз имкониятҳои пайдошавии омосҳои хушсифати рагии пӯсти мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавиҳои дигарро аз надонистани волидайн беморон вобастагӣ дошт. Инчунин таъхир дар табобат метавонад сабаби нокифоя будани оғаҳои волидайн дар бораи эҳтимоли пайдо шудани омоси рагӣ ва ҳамчунин ақидаҳои динӣ бошад, ки тибқи онҳо ин гуна омосҳо атои Худованд ҳисобида шуда, худ аз худ нобуд мешаванд. Илова бар ин, баъзе волидайн метавонанд истифодаи дарозмуддати табobati зидди илтиҳобиро барои патологияҳои шадид ва музмини илтиҳобии пӯсти рӯй, гардан, гунбади сар ва луобпардаи ковокии даҳон афзалтар донанд, ки ин инчунин метавонад дархости кӯмаки махсусгардонидашударо ба таъхир андозад.

Ҳангоми муфассал таҳлил кардани зуҳури клиникии омосҳои хушсифати рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавиҳои дигар шикоятӣ якум дар волидайн онҳо ба мавҷуд будани сохтори омосии рагӣ дар проексияи мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавиҳои дигар буд. Таҳлили шикоятҳо ва андозаи омосҳои рагӣ инҳоро нишон дод:

1. Аз ҳама шикоятӣ зиёд дар 18 (51,4%) беморон ва волидайн онҳо, ҳангоми гемангиомаи шакли омехта (ГШО), вақте, ки аз лиҳози морфологӣ якҷоя шудани сохторҳои ноҳияҳои капиллярӣ, шохчадор, кавернозӣ ба мушоҳида мерасанд, дар проексияи пӯсти мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавиҳои дигар мавҷуд буданд, мушоҳида шуд. Онҳо ранги сурхчаи кабуди арғувонӣ, шакли гирди нодуруст доштанд, ки ҳангоми палмосидан бедард, дорои консистенсияи эластикӣ доштанд, қутри онҳо аз 2 то 9 см буд;

2. 12 (34,2%)-и беморон ҳангоми гемангиомаи шакли кавернозии (ГШКв), аз мавҷудияти сохторҳои омосии проексияи пӯсти мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавиҳои дигар рангашон кабудчаи сурхи арғувонӣ, шаклашон гирди нодуруст шикоят доштанд, ки ҳангоми палмосидан дарднок набуданд.

3. Ҳангоми муоинаи берунии 5 (14,2) беморони гирифтори гемангиомаи шакли капиллярӣ (ГШКп), онҳо ҳамчун варами хамирмонанд метофтанд,

рангашон сурхи равшан бкд. Симптоми пуршавӣ мусбат (вакте, ки бо ангушт ба омоси рагӣ фишор дода мешавад, пӯст ҳамчун рагпарида менамояд)

Ҳангоми муоинаи берунии беморони гирифтори гемангиомаи шакли капиллярӣ, онҳо ҳамчун варами хамирмонанд метофтанд, рангашон сурхи равшан буд. Симптоми пуршавӣ мусбат вакте, ки бо ангушт ба омоси рагӣ фишор дода мешавад, пӯст ҳамчун рагпарида менамояд оварда шудааст

Ҳамин тавр, асосан, дар пӯсти мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва ҷойгиршавиҳои дигар дар 86%-и беморон шаклҳои омехта ва кавернозии омосҳои рагӣ ба мушоҳида расиданд, ки онҳо нисбатан агрессивӣ ва бо инкишофи инфилтративӣ дар сохторҳои анатомии ихотакарда ҷараён доштанд ва табобаташон каме душвортар аст, ки инро ҳангоми коркарди тактикаи табобат ба ҳисоб гирифтани муҳим аст. Дар 14%-и беморони боқимонда шаклҳои капиллярии гемангиома дида мешуд, ки нисбатан хушанҷом буданд.

Боби 4 аз хусусиятҳои клиникӣ, омилҳои хатарнок ва алгоритми пешгирӣ, таъхиси омосҳои хушсифати рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан ва гунбади косахонаи сар иборат аст. Таҳлили муқоисавии тақсимои ҷинс ва синну соли беморони гирифтори омосҳои рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар дар ду гурӯҳ, тамоюли муайянро нишон дод. Дар гурӯҳи якуми беморон, ки 28 нафар буданд (100%), омосҳо дар занон ба таври назаррас маъмул буданд, ки 79% (21 ҳолат) мебошанд.

Дар гурӯҳи дуюм (асосӣ), аз ҷумла 55 бемор (100%) ҷинси занон низ бартарӣ дошта, 65% (36 ҳолат)-ро ташкил медиҳад.

Барои таъхиси омосҳои рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар муоинаи ҳамаҷонибаи беруна, муоинаи ламскунӣ (пальпатсия), пас аз он пунксияи ташаккули омос гузаронида мешавад. Илова бар ин, усулҳои махсуси тасвирӣ, аз ҷумла рентгенографияи устухонҳои рӯй гузаронида мешаванд. Ин усул имкон медиҳад, ки на танҳо флеболитҳо - сангҳои рагӣ, ки дар омосҳои нави рагӣ пайдо мешаванд, муайян карда шаванд, балки инчунин робитаи ин омосҳо бо сохторҳои устухон ё муайян кардани мавҷудияти онҳо дар дохили устухонҳои скелети рӯй муайян карда шавад.

Омӯзиши нақши омилҳои хавф дар рушди омосҳои рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар имкон дод, ки беморон ба се дараҷаи хавф гурӯҳбандӣ карда шаванд. Таҳлили дар ҷадвали 3 овардашуда нишон медиҳад, ки дараҷаи якуми омили хавф (ГР1) дар 46% беморони ҳарду гурӯҳ муайян шудааст. Ин беморон даҳолати ҳадди ақалро талаб мекунанд, аз ҷумла канорагирӣ аз омилҳои хавфи муайяншуда ва мониторинги ултрасадо

дар давраи таваллуд барои муайян кардани саривақтии омосҳои рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар мебошад.

Омилҳои хавфи дараҷаи дуюм ва сеюм (ГР2 ва ГР3) дар 54% беморон рух медиҳанд. Ин гурӯҳҳо даҳолати интенсивӣ, аз ҷумла муоинаи клиникӣ ва мониторинги мунтазами динамикиро талаб мекунанд, ки бояд ҳар се моҳ бо иштироки мутахассисони бахшҳои гуногун, онкологҳо, педиатрҳо, неонатологҳо, акушер-гинекологҳо, ҷарроҳон ва стоматологҳо гузаронида шаванд.

Дар боби 5 баҳогузорию муқоисавии натиҷаҳои ташҳис, омилҳои хатарнок ва алгоритми табобати омосҳои хушсифати рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан ва гунбади косахонаи сар гузаронидашуда ва ба муҳокима бароварда шудаанд, ба натиҷаҳои табобати беморони ҳамаи гурӯҳҳои таҳқиқшаванда равшанӣ андохта шудааст, мавқеъҳои асосии илмӣ ва натиҷаҳои амалии таҳқиқот баён шудаанд, натиҷаи бадастомада бо истифода аз маълумоти адабиёт муҳокима шудаанд.

Дар боби 6 Баррасии натиҷаҳои таҳқиқот омӯзиши муқоисавӣ ва муфассали зухуроти клиникӣ -анамнезию морфологӣ, паҳншавӣ, омилҳои хатар дар пайдошавии омосҳои рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар, баҳодихӣ ба самаранокии табобат, бо мақсади беҳтар сохтани профилактика ва табобати беморони мубтало ба омосҳои рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар, алгоритми табобат ва реабилитатсияи беморони гирифтори омосҳои рагии пӯсти мавзеи ҷоғу рӯй, гардан, гунбади косахонаи сар ва дигар ҷойгиршавиҳо пешниҳод карда шудааст.

Хулосаҳо ва тавсияҳои амалӣ ба таври илмӣ асоснок шудаанд ва аз мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот бармеоянд. Эътимоднокии онҳо бе шубҳаянд. Рӯйхати библиографӣ манбаҳои кофии адабиётро дар солҳои охир, ки ба масъалаҳои муҳокимашаванда бахшида шудаанд, дарбар мегирад.

Эродҳо оид ба диссертатсия.

Рисола дар сатҳи муосири таҳқиқотӣ анҷом дода шудааст, қоидавӣ ботартиб ва бомантиқ навишта шудааст. Камбудии алоҳида, ки ба амал меоянд, аҳамияти ҷиддӣ надоранд, ба арзиши илмӣ ва амалии рисола таъсир намерасонанд. Ба қатори камбудии рисола иштибоҳҳои стилистики, ҳатогиҳои ҷопиро дохил кардан мумкин аст. Эродҳои гирифташуда ба осонӣ бартарафшаванда ҳастанд ва таассуроти умумиро аз қори диссертатсионӣ паҳ намекунанд.

Хулоса.

Қори диссертатсионии Абдул Қохир Қодирӣ дар мавзӯи «Роҳҳои оптимизатсияи ташҳис, пешгирӣ, ва табобати омосҳои рагии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан ва гунбади косахонаи сар» барои дарёфти дараҷаи илмӣ

доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисосҳои: 6D110114 – Стоматология, 6D110112 Саратоншиносӣ асари илмӣ—ихтисосии анҷомёфта аст, ки дар асоси онҳо таҳқиқотҳои иҷрошуда масъалаи муҳим ва мубрами беҳтаргардонии табobati омосҳои рағии мавзеи ҷоғу рӯй, гардан ва гунбади косахонаи сар тариқи пешгӯии оқибат ва интиҳоби усули беҳтарини табобат ҳал шудааст. Кори диссертатсионӣ дорои нағзониҳои илмӣ ва эътимоднокии амалӣ аст ва мувофиқи ҳаҷми таҳқиқоти анҷомдодашуда, эътимоднокии ва амиқи таҳлили маълумотҳои бадастомада, арзиши амалии ҳулосаҳо ва тавсияҳои амалӣ, пурра ба ҳамаи меъёрҳо ҷавобгӯ аст, аз ҷумла боби 3 банди 31,33,34 “Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ”, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳти №267 аз 30 июни соли 2021 тасдиқ шудааст (бо ворид намудани тағиру иловаҳо аз 30 июни соли 2023, №295) ва барои диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисосҳои 6D110114 Стоматология, 6D110112 – Саратоншиносӣ сазовор аст.

Муқарризи расмӣ:

Директори Муассисаи давлатии
«Маркази саратоншиносии
вилояти Хатлон»
номзади илмҳои тиббӣ

Қараев И.И.

Маълумот барои тамос:

Маркази саратоншиносии вилояти Хатлон

Суроға: 735140, ш. Бохтар, кӯчаи Н. Хувайдуллоев
№ 24 тел. 8 (32 22) 3-12-82- +992 917-38-33-33

12.11.2024

